

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Triin Laasi-Õige
kantsler
Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee

Teie 08.10.2026 nr 1.1-10.4/26/5337

Meie 22.10.2026 nr 2.2.-1/26/62-2

Taotluse läbi vaatamata jätmine

Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) esitas Andmekaitse Inspeksioonile (AKI) taotluse isikuandmete töötlemiseks ilma andmesubjekti nõusolekuta uuringus „Eesti Tööjõu uuringu andmete kasutamine“ isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 lõike 5 alusel.

Taotluse punkti 4 kohaselt soovib HTM kasutada järgneva viie aasta jooksul Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmeid kolmeks erinevaks tegevuseks:

- regulaarseks seireanalüüsiks, mille eesmärk on jälgida täiskasvanute osalemist elukestvas õppes ning selle muutusi ajas,
- regulaarset seireanalüüsi täiendavateks temaatilisteks analüüsideks, mis keskenduvad kitsamatele sihtrühmadele, konkreetsetele ajaperioodidele või spetsiifilistele poliitikaküsimustele ja
- OECD iga-aastases väljaandes Education at a Glance (EAG) avaldatud rahvusvahelise haridusstatistika andmekontrolliks.

IKS § 6 on andmesubjekti nõusolekuta isikuandmete töötlemise õiguslik alus teadus- ja ajaloo-uuringute ning riikliku statistika tegemiseks. Teadusuuringutega on võrreldatud täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil tehtavad analüüsid ja uuringud (IKS § 6 lg 5).

Üldistatult saab uuringuks või analüüsiks pidada hüpoteesil või ideel põhinevat, juhitud ja korraldatud kindla eesmärgiga ning tulemusele suunatud süstemaatilist tegevust¹. Seega on uuring või analüüs piiritletud tegevus (nõ projekt), millel on konkreetne eesmärk ja saavutatav tulemus, kusjuures võib uuring olla kestuselt pikaajaline ning koosneda erinevatest alamuuringutest.

Käesolevas taotluses esitatud tegevuste puhul ei ole eristavad konkreetsel eesmärgil läbiviidavad ja eraldiseisvad nõ projektid. Taotluses on küll piiritletud ETU andmestik, mida kasutada soovitakse, kuid sealjuures ei ole eristatavad konkreetsed eesmärgid ja uurimisülesanded ning selle tarbeks töödeldav täpne andmekoosseis ja muud andmetöötluse tingimused. Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul on HTM eesmärgiks taotluses kirjeldatud tegevuste läbiviimiseks saada juurdepääs ETU isikuandmetele nende kasutamiseks järgneva viie aasta jooksul ministeeriumi erinevate ülesannete täitmiseks. Ministeeriumile pandud erinevate kestvate ülesannete täitmist ei ole võimalik käsitleda piiritletud ja konkreetse eesmärgiga uuringu või analüüsina või ka alamuuringutest koosneva laiemal uuringuna, mis viiakse läbi poliitika kujundamise eesmärgil.

¹ OECD (2015), [Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development](#), The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris. II ptk.

Eeltoodust tulenevalt ei võimalda andmetöötluse kirjeldus hinnata isikuandmete töötlemise eesmärgipärasust ja proportsionaalsust.

Andmekaitse Inspeksioon selgitab, et asutuse püsivate ülesannete täitmiseks vajalik isikuandmete töötlemine IKS § 6 lõike 5 alusel on võimalik piiritletult, näiteks katseprojekti raames. Andmete püsikasutus põhiülesannete täitmiseks tuleb ette näha õigusaktis, milles tuleb minimaalselt sätestada andmetöötluse eesmärk, töödeldavate isikuandmete kategooriad, vastutav töötleja ja isikuandmete säilitamise tähtaeg.² Ka IKS § 6 lõikes 5 on sätestatud erand AKI eelkontrolli kohustusest. AKI luba ei ole vaja, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist. Näiteks olukorras, kus andmekogu põhimääruses on täpselt ette nähtud analüüsi ja statistika kord. Korras peaks olema kirjeldatud, milliste andmetega analüüsi või statistikat tehakse, kas selleks esitatakse päringuid teistesse andmekogudesse ning selgitatud, kas analüüsi väljund on anonüümsel või isikustatud kujul.³ Õigusaktis sätestatud uuringu puhul peab seadusandja eelnevalt ära hindama andmesubjekti õiguste riive lubatavuse. Ühtlasi on tegemist andmetöötluse läbipaistvuse⁴ tagamise meetmega, kuna andesubjektil on võimalik teada, kes ja mil viisil tema isikuandmeid töötleb.

AKI mõonab, et eraldi on taotluses toodud tegevusi ilmselt võimalik piiritleda konkreetse eesmärgiga uuringuna (nt seireanalüüs), mis tuleb aga sellisel juhul selgelt eristada ja tingimused välja tuua. Esitatud taotluse põhjal ei ole eristatavad erinevate eesmärkide täitmiseks andmete töötlemise tingimused, näiteks andmekoosseis, sh millised andmed omavahel liidetakse, kui kaua andmeid töödeldakse, kuidas töödeldakse jne. Kokkuvõttes ei ole isikuandmete töötlemine läbipaistev ja ei võimalda hinnata ka IKS §-s 6 sätestatud tingimuste täitmist, muu hulgas ka seda, et andmetöötlus ei kahjusta andmesubjekti õigusi ülemääraselt. Isikuandmete töötlemise lubatavuse hindamiseks tuleb eristada uurimisülesanded ning põhjendada ja kirjeldada iga eesmärgi andmevajadus ning isikuandmete töötlemise protsess.

Isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks teadusuuringutes, sh täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil tehtavates uuringutes on kehtiva õiguskorra kohaselt IKS § 6. Andmekaitse Inspeksiooni kooskõlastus ei anna õigust isikuandmete töötlemiseks, vaid on nõ täiendav kaitsemeede ilma andmesubjekti nõusolekuta toimuva isikuandmete töötlemise puhul, mis toimub IKS § 6 alusel. AKI eelkontrolli kohustus on kehtestatud IKS §-s 6 sätestatud tingimuste täidetuse hindamiseks, mis eeldab, et andmetöötluse ulatus ja muud tingimused on teada. Norm ei näe ette, et selle alusel saab isikuandmeid töödelda nõ püsikasutuseks ja vastavalt tekkivale analüüsivajadusele. Kuna HTM soovib isikuandmeid kasutada erinevate ülesannete täitmiseks, mitte konkreetses poliitika kujundamise eesmärgil läbiviidavas uuringus, ei kuulu isikuandmete töötlemise tingimused Andmekaitse Inspeksiooni poolt kontrollimisele IKS § 6 lg 5 alusel.

Eeltoodust tulenevalt jätab Andmekaitse Inspeksioon taotluse läbi vaatamata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste

jurist

peadirektori volitusel

² Vt täpsemalt Justiits- ja Digiministeerium. [Juhis isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise kohta eelnõudes](#)

³ [Isikuandmete kaitse seadus 679 SE](#) eelnõu seletuskiri, lk 16

⁴ [Isikuandmete kaitse üldmäärus](#) (IKÜM) art 5 lg 1 punkt a